

Asia: VN/27438/2023

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitysluonnos EU:n datasäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kopioisto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta datasäädöksen kansallisesta täytäntöönpanosta. Haluamme kiinnittää huomiota datasäädöksen suhteesta tekijänoikeuslainsäädäntöön.

Kuten datasäädöksen 1 artiklan 8 kohdassa todetaan, ”tällä asetuksella ei rajoiteta sellaisten unionin tai kansallisten säädösten soveltamista, joissa säädetään teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisesta, mukaan lukien direktiivi 2001/29/EY, direktiivi 2004/48/EY ja direktiivi (EU) 2019/790.” Hallituksen esityksen kappaleessa, joka koskee aineettomien oikeuksien suhdetta datasäädökseen (s. 21), ei ole tuotu esille tätä 1(8) artiklaa. Datasäädöksen 1(8) artikla on tarpeen mainita perusteluissa datasäädöksen ja erityisesti tekijänoikeuksien välisen suhteen selventämiseksi.

Datasäädöksen kansallisessa täytäntöönpanossa on myös varmistettava, että oikeudenhaltijoilla on mahdollisuus saada ns. whois-tietoja tutkiakseen ja puuttuakseen havaitsemaansa tekijänoikeuden loukkaukseen.

Datasäädöksen 1 artiklan 5 kohdassa todetaan, että ”jos tämän asetuksen säännökset ovat ristiriidassa henkilötietojen tai yksityisyyden suojaa koskevan unionin oikeuden tai unionin oikeuden mukaisesti hyväksytyn kansallisen lainsäädännön kanssa, on sovellettava asiaan kuuluvaa henkilötietojen tai yksityisyyden suojaa koskevaa unionin oikeutta tai kansallista lainsäädäntöä.” Tietosuoja ja yksityisyyden suoja eivät kuitenkaan saa estää tiedonkäsittelyä ja niiden luovuttamista silloin, kun kyse on tekijänoikeuden loukkaustilanteesta ja oikeudenhaltija tarvitsee esimerkiksi epäillyn loukkaajan yhteystietoja tekijänoikeuden täytäntöönpanemiseksi.

Laissa ja lain perusteluissa tulee olla selvästi ilmaistuna, että datasäädöksen 1(5) artikla ei koske säädöksen 1(8) artiklan tilanteita, joissa tiedonkäsittelyä ja niiden luovuttamista pyydetään tekijänoikeuden täytäntöönpanemiseksi tietoyhteiskuntadirektiivin, täytäntöönpanodirektiivin, ns. DSM-direktiivin tai muun tekijänoikeuden suojaksi annetun säädöksen, kuten NIS2-direktiivin whois-tietoihin pääsyn takaavien artiklojen mukaisesti.

Datasäädöksen hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että 1(5) artiklassa oleva tulkinta tietosuojan ensisijaisuudesta datasäädökseen nähden ulotettaisiin kattamaan myös sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (SVPL), ja erityisesti sen 205 § sekä 17 luvun säännökset. Nämä pykälät ovat juuri niitä, jotka määrittävät, miten teleoperaattorit käsittelevät niillä olevia tietoja. Teleoperaattoreiden mukaan tietosuoja estää niitä käsittelemästä tietoja tekijänoikeudenloukkauksen perusteella, eikä tästä käsittelyperusteesta ole SVPL:ssa nimenomaista mainintaa. Tämä käsittelyperuste tulisi selvytyden vuoksi lisätä lakiin. Datasäädöksen 1(8) artiklan mukaan datasäädöksen tulkinta ei nimittäin saa rajoittaa tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettujen säädösten soveltamista. Datasäädöksen 1 artiklan 5 kohdassa mainittu tietosuojan ensisijaisuus intressien ristiriitatilanteissa ei siis tule koskea tilanteita, joissa tietoja käsitellään ja luovutetaan tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettujen säädösten perusteella. Tällä perusteella tietojen käsittely ja luovuttaminen tulisi olla välittäjälle aina mahdollista. Eri perusoikeusintressien ristiriita ja tasapaino on arvioitu jo em. direktiivejä säädettäessä, eikä EU-lainsäätäjällä ole muuttanut niitä tietosuoja-asetuksella.

Oikeudenhaltijan tiedonsaantioikeus matalalla kynnyksellä pelkän oikeudenloukkauksen perusteella ilmenee myös komission suosituksista C(2024)1739 (komission 19.3.2024 antama suositus toimenpiteistä väärennösten torjumiseksi ja teollis- ja tekijänoikeuksien valvonnan tehostamiseksi). Komissio on suosituksessaan linjannut muun muassa, että kun aluetunnusrekisterille tai verkkotunnusten rekisteröintipalveluja tarjoavalle toimijalle esitetään pyyntö päästä henkilötietoihin kuuluviin verkkotunnusten rekisteröintitietoihin, niiden olisi tunnustettava pääsyä oikeutetusti pyytäviksi kaikki luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka esittävät pyynnön direktiivin 2004/48/EY nojalla. Komission suosituksen mukaan oikeudenhaltijoiden tiedonsaantioikeuden tulee ulottua kaikkiin merkityksellisiin tietoihin, jotka mahdollistavat epäillyn oikeudenloukkaajan tavoittamisen myös sellaisten IP-oikeuden loukkausten torjumiseksi, joita ei ole toteutettu kaupallisessa laajuudessa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi väitettyjen oikeudenloukkaajien tai väitettyyn loukkaavaan toimintaan osallistuneiden henkilöiden sähköpostiosoitteet, puhelinnumerot ja IP-osoitteet.

Viittaamme yksityiskohtaisempien perustelujen osalta Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen (TTVK) lausuntoon.

Salmela Kirsi
Kopioisto ry